

german
cooperation

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Исполнитель

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Камкунии офатҳои табиӣ бо роҳи идоракунии ҷангал

Ҷой, сана

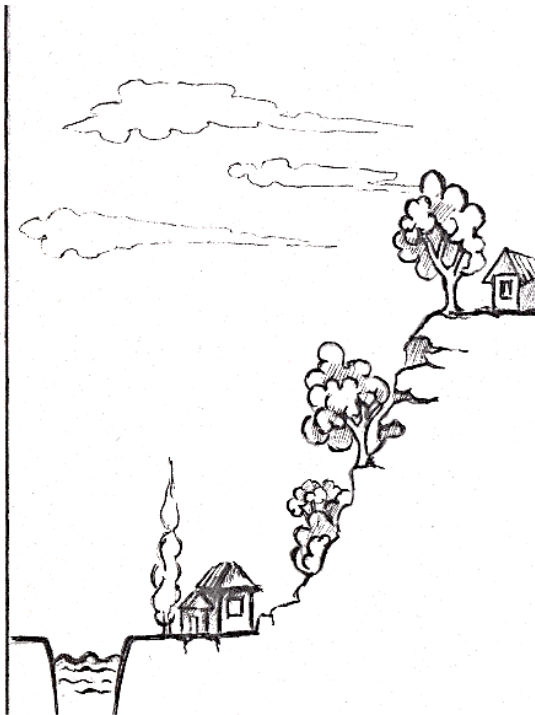
Мундарица

1. Хатархое, ки ба тағйироти иқлим вобастагӣ доранд
2. Намудҳои офатҳои табиӣ
 - Эрозияи хок
 - Обхезӣ
 - Хушксолӣ
3. Ҷангалҳо метавонанд хатари офатҳои табииро коҳиш диҳанд
4. Технологияҳои истифодаи устувори замин

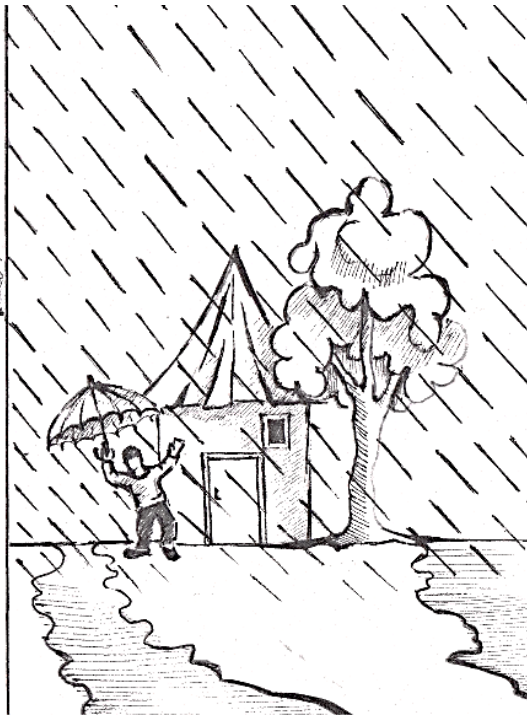

Офати табиӣ чист?

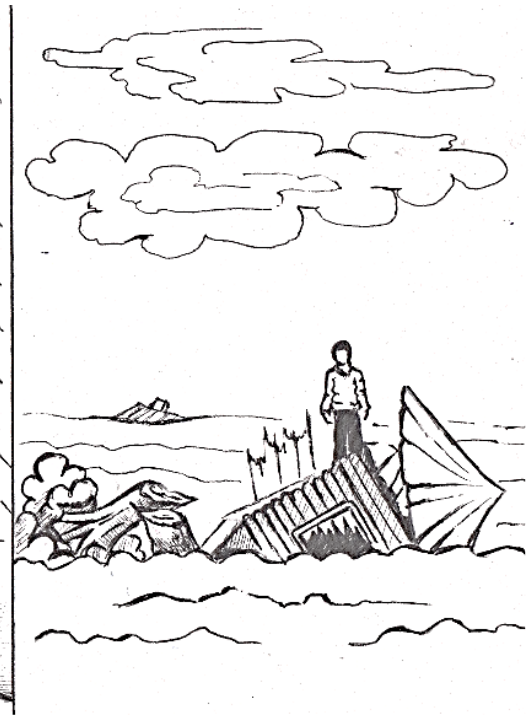
Осебпазирӣ

+ Хатар

= Офат

german
cooperation

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Исполнитель

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

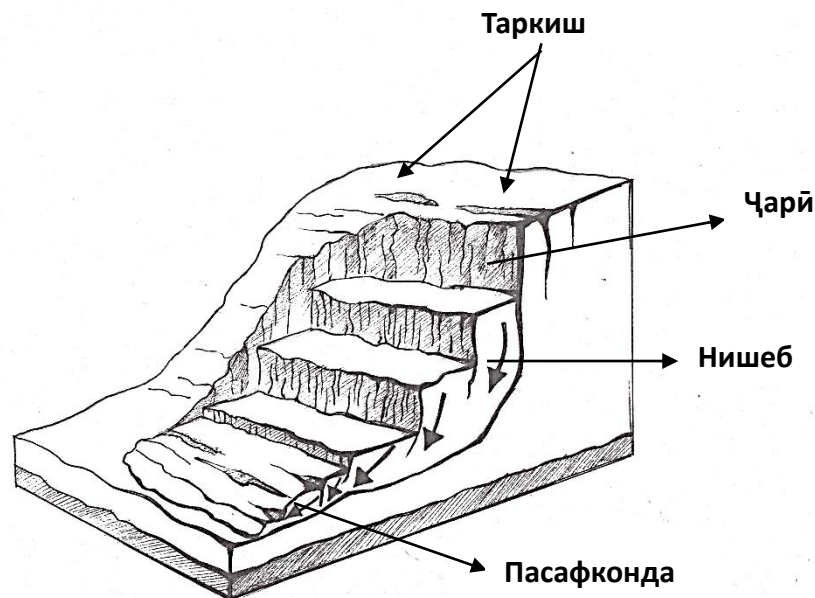
Намудҳои офатҳои табиӣ

а) Ярч

Ярч = ин лағжида фуромадани омехтаи ҷинсҳои куҳӣ аз нишебӣ ба поён бо сабаби вайроншавии мувозинат

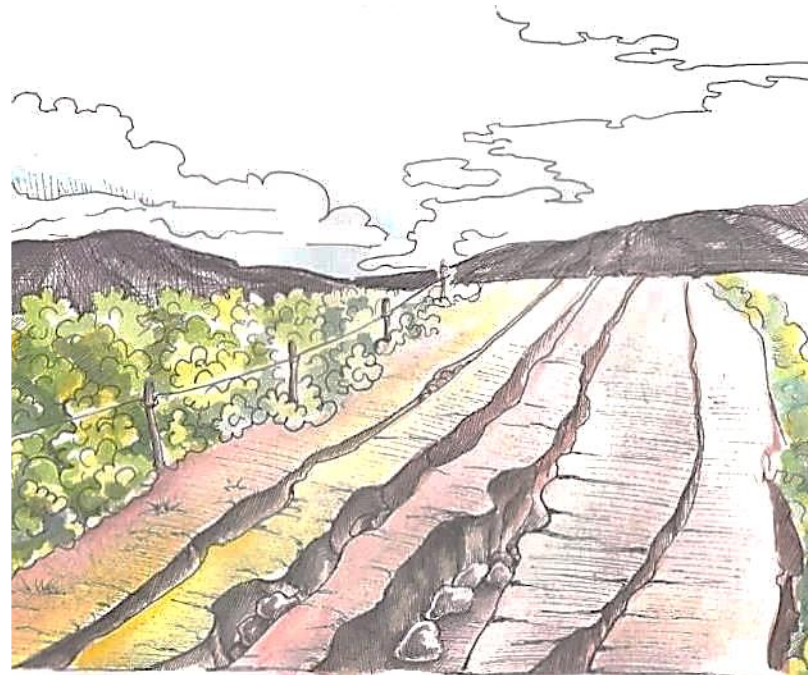

Ярч

Сабабҳои ба вучудоии ярч

- Нестшавии ҷангалзор
- Набудани буттаҳо ва буттазорҳои решадароз
- Қой доштани эрозияи хок ва маҷрӯи обрав/обпартоҳо
- Омилҳои пайдошавии ярч:
 - Боронгарии сахт
 - Тез об шудани барф
 - Заминларза

Эрозия хок чист?

Эрозия – аз калимаи лотинӣ “erosio – шуста шудан”, хурдашавӣ ва ё хароб шудани сатҳҳои болоии хок аз таъсири об ва бод мебошад.

Эрозия = ин шусташавии заррачаҳои хок аз як ҷо ба ҷойи дигар

Намуди эрозияи хок:

- Эрозия бодӣ
- Эрозияи обӣ

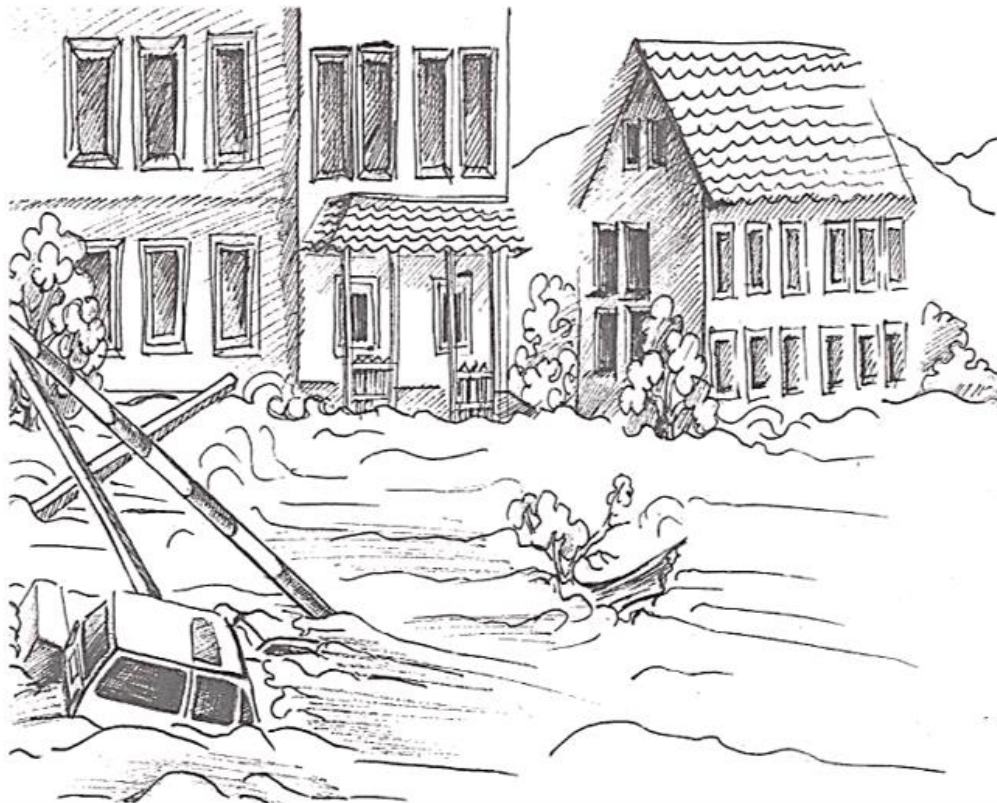
Омилҳои зиёдшавии эрозияи хок

- Нестшавии ҷангалҳо
- Истифодаи ноустуворои замин
 - Аз ҳад зиёд истифода бурдани чарогоҳ
 - Аз ҳад зиёд истифода бурдани хок (махсусан набудани буттазоҳои решадароз)
 - Маҷрӯи обрав/обпартоҳои бошиддат

Обхезӣ

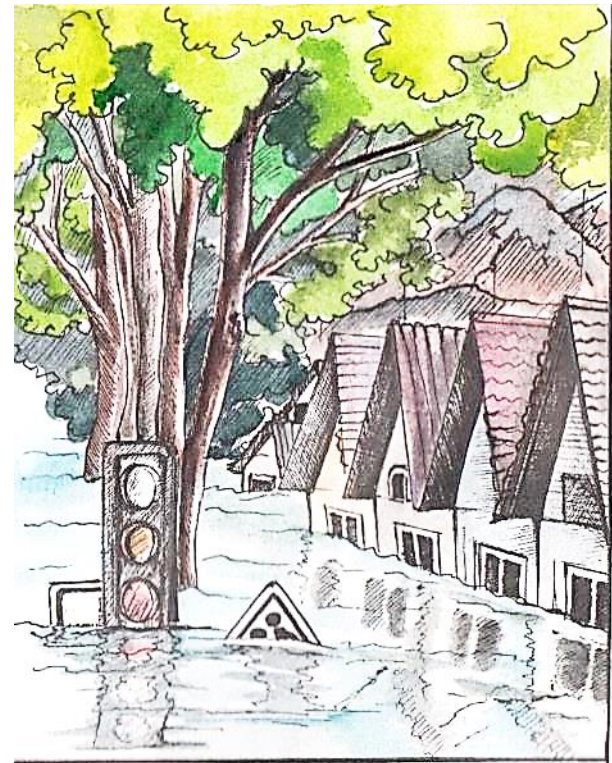
Обхезӣ = ин зери об мондани қисми зиёди ҳудуди замин дар натиҷаи якбора баланд шудани об

Сабабҳои обхезӣ

- Боришоти сахт
- Обшавии ногаҳонии барф ва пиряхҳо
- Набудани дарахтҳо дар соҳилҳои дарё
- Ярҷ ва сел қараёни обро маҳкам мекунанд

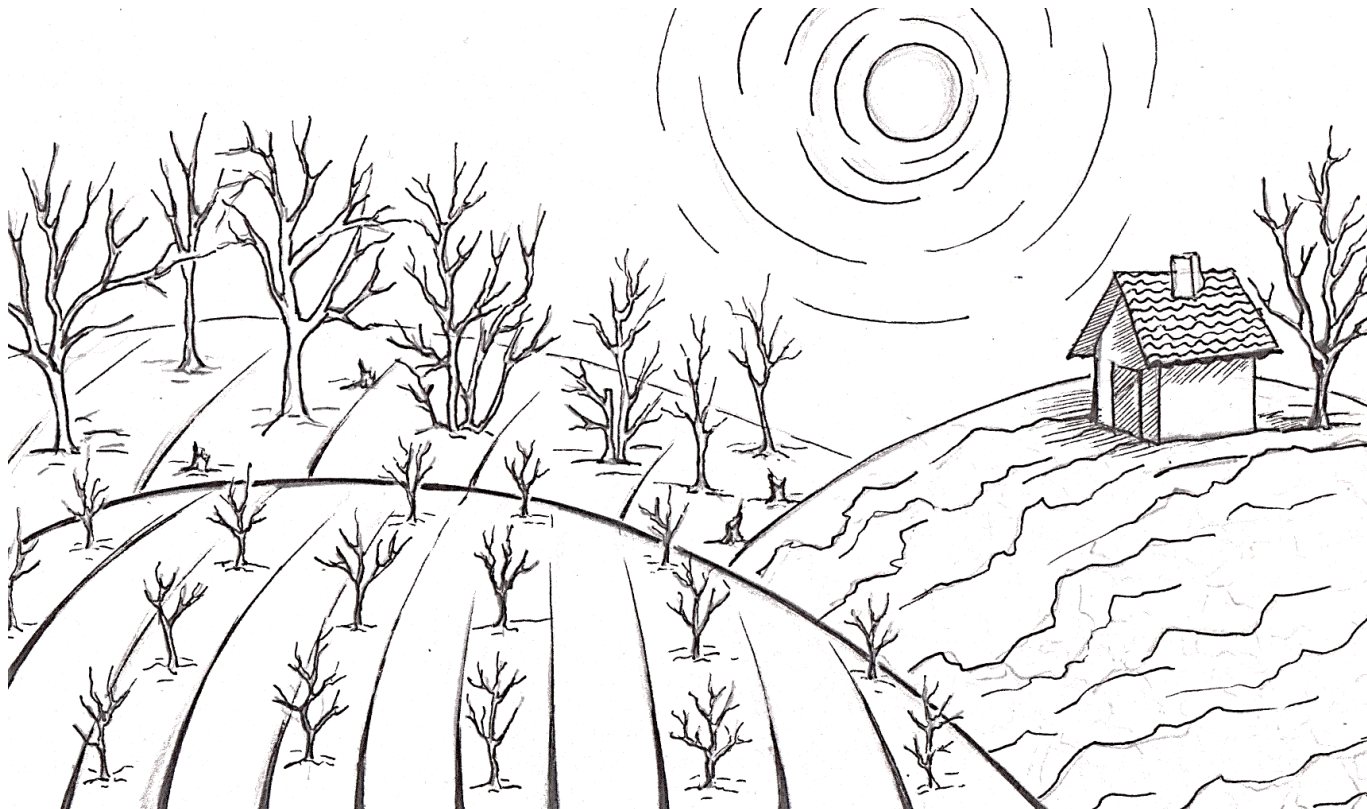
Чораҳо барои пешгирии обхезӣ

Чораҳои муҳофизатӣ бар зидди обхезӣ:

- Баландбардории иқтидори нигоҳдории об дар замин барои баланд бардоштани сатҳи болоии хок;
- Ба танзим дарории самти дарё бо роҳи шинондани дарахтон дар соҳили дарёҳо ё нишебиҳои куҳӣ;
- Нигоҳ доштани сатҳи равиши табиӣ дарё ва ба қайд гирифтани минтақаҳо, ки ҳар сол ба обхезӣ дучор мешаванд
- Кофтани обанборҳо (масалан, дар сарҳадҳои заминҳои кишоварзӣ) барои таъмин намудани равиши об ба заминҳои кишоварзӣ

Хушксолӣ

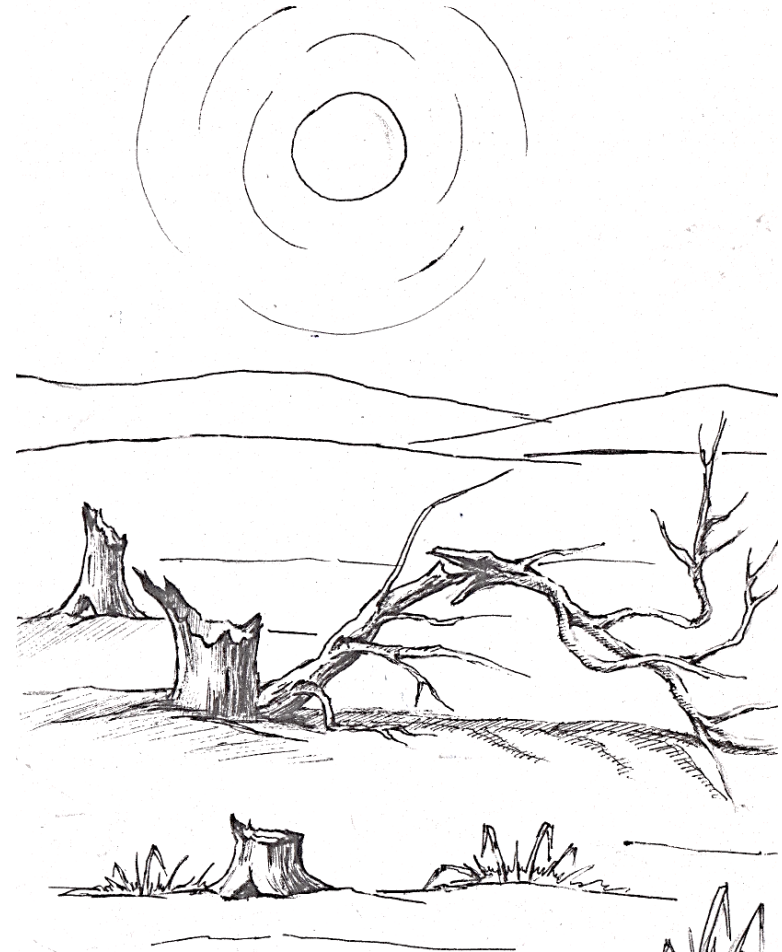

Хушксолӣ чист?

Хушксолӣ = муваққатан пастшавии сатҳи об ва ё аз меъёри муқаррарӣ камтар будани нармӣ дар вақти муайяни сол.

Хушксоли дарозмуддат = Дар 20 соли охир дастрасӣ ба об ба ҳисоби миёна 80% камтар гардидааст.

Намудҳои хушксолӣ

Хушксолии метрологӣ

- Пастшавии миқдори боришот

Хушксолии гидрологӣ

- Пастшавии оби дарёҳо ва сатҳи обҳои зеризаминӣ

Хушксолии кишоварзӣ

- Пастшавии миқдори нармӣ дар хок

Хушксолии иҷтимоию иқтисодӣ

- Талабот ба об зиёдтар нисбат ба озуқа

Сабабҳои хушксолӣ

Сабабҳои табиӣ

- Пастубаландшавии муваққати миқдори боришот
- Тағйирёбии дарозмуддати иқлим

• Сабаби антропогенӣ

- Биёбоншавӣ ба сабаби кам шудани растаниҳо
- Аз ҳад зиёд чаронидани чорво ва истифодаи нодурусти захираҳои замин
- Буридани дарахтон
- Аз ҳад зиёд истифода бурдани захираҳои замин
- Нооқилона истифода бурдани об

Кам кардани оқибатҳои хушксолӣ

Тайёри

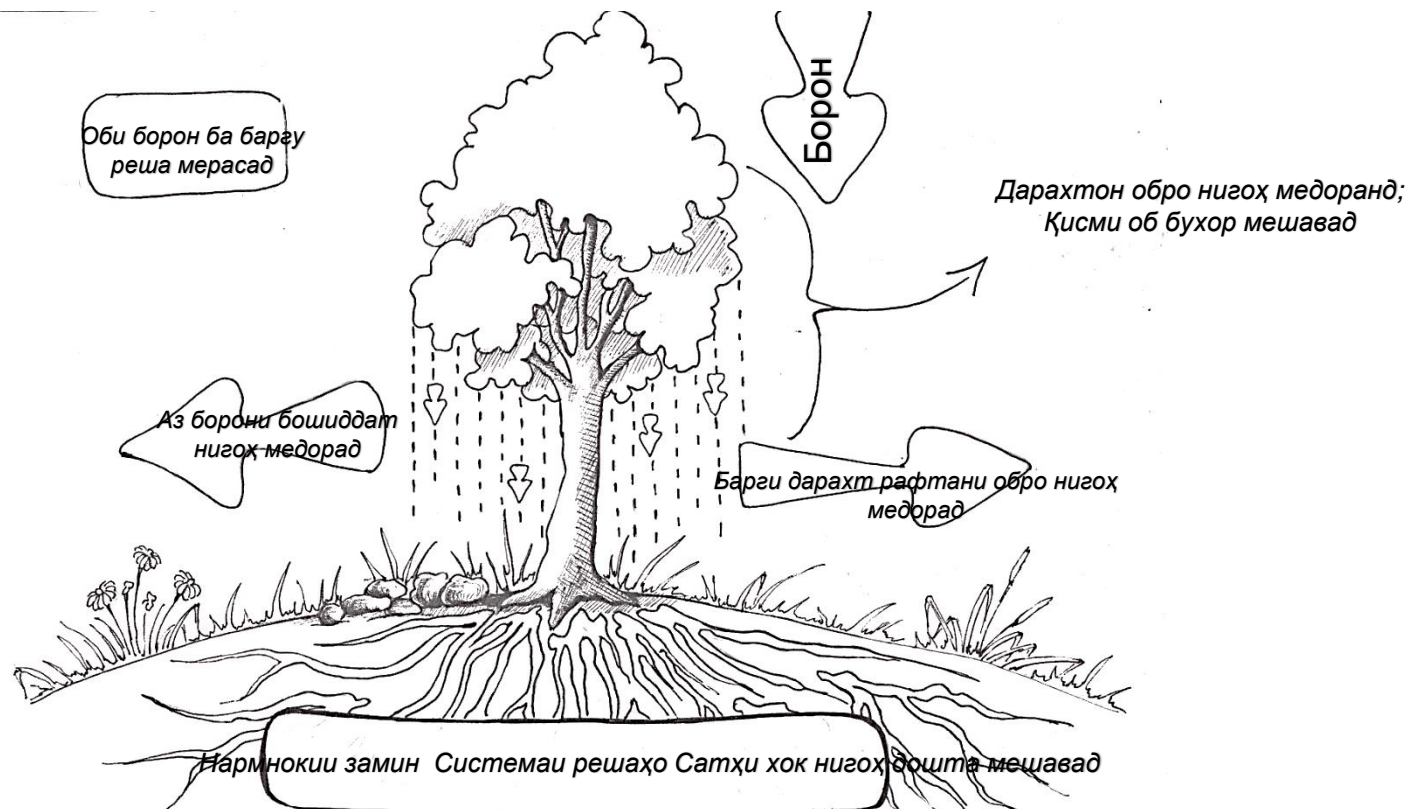
- Мониторинги боришоти шадид ва миқдори об.
- Устуворона истифода бурдани об
- Миқдори кифояи озуқа барои нигоҳдорӣ.
- Чораҳо оид ба барқароркунӣ.
 - Барқароркунии қабати хок
 - Ҷангалшинонӣ

Камкунӣ

- Устуворона идора намудани захираҳои заминӣ:
 - Роҳ надодан ба камшавии ҷангал ва маблағгузориҳои чорабиниҳои дарахтшинонӣ
 - Кам кардани аз ҳад зиёд чаронидани чорво
- Оқилона истифодабарии об:
 - Обмонии қатрагӣ
 - Шинондани дарахтони мувофиқ.

Камкунии офатҳии табиӣ бо усули идоракунии чангал

Камкунии офатҳои табиӣ бо роҳи идоракунии чангал

Чангал чунин вазифащоро барои паст кардани сатҳи офатҳои табиӣ иҷро мекунад:

1. Муътадил намудани хок, гардиши ғизонокӣ ва пайдоиши хок

→ Пешгирии эрозияи хок, сел ва ярҷ

2. Ҷаббидани (ба худ кашидани) оби баризофағӣ, доштани об ва танзими он

→ Пешгирии обхезиҳо ва шуста шудани соҳил

3. Доштани нармнокии хок, доштани об ва танзими он

→ Пешгирии хушсолӣ дар солҳое, ки боришот кам мевад

Қабати растанӣ офатҳои табиро кам мегардонад

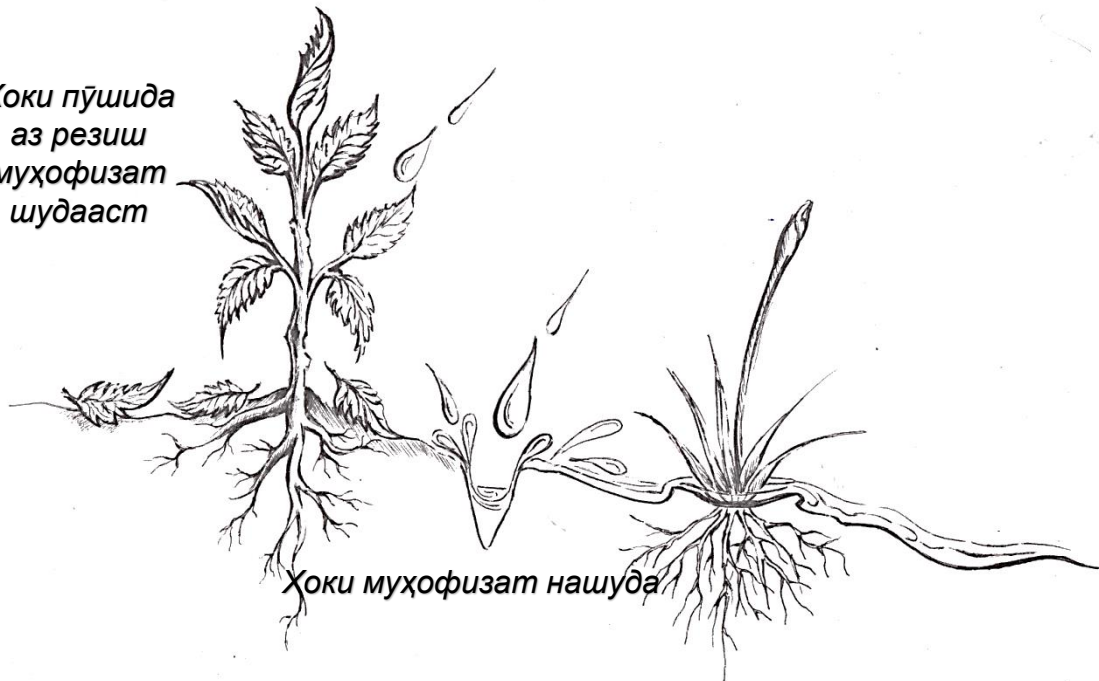

Зарар аз таъсири қатраи борон

Қувва аз ҳаҷми қатра вобаста аст
Резиши қатра = 1 мм – 15 км/с
Резиши қатра = 5 мм – 32 км/с

Хоки пӯшида
аз резиш
муҳофизат
шудааст

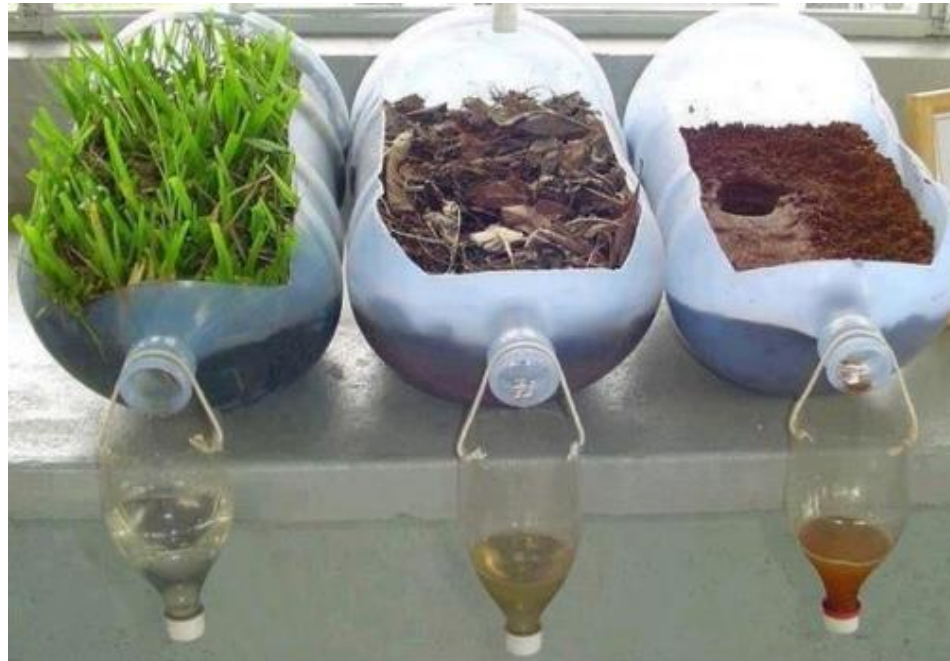

Хоки муҳофизат нашуда

Талафоти моддаҳои ғизоӣ

Хоке ки аз растанӣ маҳрум аст, дар он моддаҳои ғизоӣ тезтар талаф мешаванд

Идоракунии устувори ҷангал

Паст кардани хатарҳои
иқлим ва оқибатҳои офати
табӣ

- **Шинондани дарахт** дар
ҷойҳои холӣ
- Бурриши камтар аз
афзоиши солона
- Нигоҳдоштани
гуногунрангии биологӣ
экосистемаҳои ҷангал

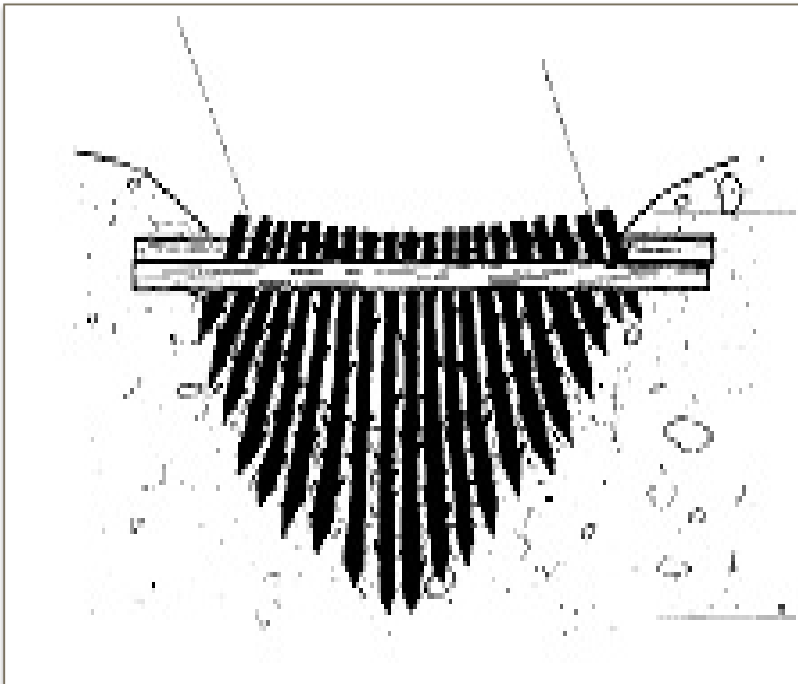
Роҳҳои устуворона истифода бурдани замин

Роҳи пешгирии эрозияи хок:

- Шинондани дарахтон
- Қаторбуттаҳои нишебӣ
- Рахнабандии зинда
- Обмони иловагӣ ба воситаи зарфҳои пластикӣ
- Пӯшидани дарахтон бо материалҳои пластикӣ барои аз чорво муҳофизат кардан

Техникаи био–инженерӣ: Панҷараи (девори) зинда

Техникаи био–инженерӣ: Қаторбуттаҳои нишебӣ

Техникаи био-инженерӣ

Муҳофизати дарахтон аз чорво бо усули истифода бурдани зарфи пластикӣ

german
cooperation

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Исполнитель

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Ташаккур ба диққататон!

As a federal enterprise, GIZ supports the German Government in achieving its objectives in the field of international cooperation for sustainable development.

Published by

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Registered offices, Bonn and Eschborn, Germany

Regional Programme for Sustainable and Climate Sensitive
Land Use for Economic Development in Central Asia

Ayni St. / Nazarshoev str.
734042 Dushanbe
Tajikistan

| www.giz.de / <http://www.naturalresources-centralasia.org/>

**Мутасаддӣ
Никол Пферффеле**

Муаллиф
Зайнура Шодмонбекова

Аксо
© GIZ

Таҳиягар
Малика Ҳалимова

In cooperation with

